

předpis čl. 7 směn. ř. (ve znění min. nařízení ze dne 2. listopadu 1858, čís. 198 ř. zák.) nedovoluje, by slib o úrocích byl pojat do směnky, přehlíží, že tohoto postupu k zachování jejího práva na úroky třeba nebylo, poněvadž odvolatelka, majíc, jak sama udává, směnku, podepsanou odporci in bianco, měla možnost, vyplniti ji tak, aby den splatnosti odpovídal dnu, od kdy měly býti úroky placeny (nař. min. sprav. ze dne 6. října 1853, čís. 200 ř. zák.). Odvolatelce sluší dáti za pravdu v tom, že, byla-li prohlášením odporců ze dne 7. ledna 1925 k tomu zmocněna (okolnost ta jest ovšem sporna), byla oprávněna, vyplniti směnku kterýmkoli dnem splatnosti, pakliže si však dala zaplatiti úrok až do 7. července 1925, nesměla proti odpůrcům před uplynutím tohoto dne směnku zažalovati, poněvadž nebyla splatna. Neprávem dovolává se odvolatelka, by svůj nárok odvodnila, předpisu §u 1052 obč. zák. Toho zde použití nelze, poněvadž předpis ten předpokládá, že smlouva žádnou ze stran dosud nebyla splněna. Skutečnost, že si odpůrci špatně stojí, dává odvolatelce toliko právo, aby proti nim postupovala dle čl. 29 směn. ř., nebo dle §u 379 a násl. ex. ř., neopravňuje ji však, aby se domáhala zaplacení směnky, jež není dosud splatnou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud souhlasí plně s právním názorem odvolacího soudu jak v tom směru, že žalobkyně přes zmocnění nebyla oprávněna, zažalovati směnku před 8. červencem 1925, tak i co do výkladu §u 1052 obč. zák., čl. 29 směn. ř. a čl. 379 a násl. ex. ř. a odkazuje dovolatelku na příslušné důvody napadeného rozsudku, jež hoví stavu věci a zákonu a nebyly vyvráceny vývody spisu dovolacího. I kdyby bylo pravdou, co žalobkyně v dovolání nově tvrdí, že, když jí žalování dali prohlášení, současně a ne snad později si srazila úroky do 7. července 1925, nebylo by lze z toho dovoditi, že podle srovnalé vůle stran žalobkyně kdykoliv, třeba i následujícího dne, mohla požadovati zaplacení směnečného dluhu, nýbrž bylo by i za tohoto předpokladu dle zásad poctivého obchodování, k nimž správně poukázal již soud odvolací, jen usuzovati, že žalobkyně chtěla posečkati žalovaným aspoň do 7. července 1925, do kterého dne úroky byly zaplacený, a teprve po tomto dni měla míti volnost domáhati se kdykoliv zaplacení směnečné sumy, po případě žalobou. Z těchto úvah jest patrno, že nesejde ani tak na tom, zda žalobkyni příslušelo právo, učiniti směnku splatnou ku dni 2. března 1925, nýbrž na tom, zda byla oprávněna zažalovati směnku před 8. červencem 1925. A k této otázce odpověděly nižší soudy bez právního omylu záporně.

Čís. 5178.

Sprostředkovatelská smlouva.

Byly-li ujednány sprostředkovatelské obchody pod podmínkou, jež se však napotom nesplnila, přísluší sprostředkovateli nárok na odměnu pouze tehdy, nedošlo-li k uzavření obchodů pouze následkem o b -

m y s l n ě h o chování se příkazovatelova, směřujícího právě k tomu, by zmařen byl nárok sprostředkovatelův na odměnu.

(Rozh. ze dne 8. července 1925, Rv II 247/25.)

Žalující firma vymínila si zaplacení 2% sprostředkovatelské provise, jež měla býti splatna při splnění smlouvy. Ač smlouva nebyla splněna, domáhala se žalobkyně zaplacení provise. Procesní soud první stolice žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Nebyly sice při smlouvě, o kterou tu jde a která jest nespornou, ujednány usance Hamburské, podle kterých prý provise splatnou jest sprostředkováním obchodu, jak jest výpovědí svědka Bedřicha G-a prokázáno, dle které smlouva se stala pouze písemně a obsažena jest v předložené korespondenci. Avšak dle udání žalující firmy jedná se zde o to, že provozuje obchodní sprostředkovatelství dle článku 272 odstavec čtvrtý obch. zák. a jest tedy nárok na odměnu (provisi) dle obdoby čl. 82 obch. zák. odvislým jen od sprostředkování, nikoliv splnění obchodu. Přísluší tedy sprostředkovateli provise, jakmile byl obchod uzavřen a, byl-li podmíněným, jakmile se stal nepodmíněným. Avšak úmluva o provisi může ujednáním býti závislou učiněna od splnění obchodu. Tento případ zde nastal, neboť přípisem žalobkyně ze dne 8. května 1924 učinila tato nabídka na sprostředkování obchodu a stanovila si ohledně placení zboží, že konosementy budou dotyčné anglické firmě presentovány, načež se žalované obnoř po srážce provise zašle. Poněvadž konosementy jsou papíry, jichž odevzdáním odevzdává se zboží samo — čl. 302 obch. zák. — vychází z toho, že provise byla splatnou při splnění smlouvy. Ježto však smlouva, jak jest nesporno, splněna nebyla, není tu nároku na provisi. Nesmí ovšem splnění smlouvy zmařeno býti tím, kdo dal příkaz ku sprostředkování. Avšak tomu jest rozuměti jen tak, že zmaření nesmí býti obmyslné, směřující k tomu, by nárok na provisi odpadl, nli-li tedy jinaké, třeba zaviněné, zmaření obchodu samého (srv. Staub-Pisko II. vydání I. svazek str. 291). Než takové jednání žalované není tvrzeno. Poněvadž žalovaná dle předložených dopisů prohlásila, že provisi zaplatí, až obdrží náhradu škody od svého smluvníka, firmy L., byla žaloba pouze pro tentokráte zamítnuta. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Soud odvolací sdílí názor první stolice, že, byla-li smlouva o provisi učiněná závislou od podmínky, že sprostředkovaný obchod bude splněn, má sprostředkovatel nárok na výplatu provise jen tehdy, když příkazovatel splnění obchodu obmyslně zmařil. Marně brojí odvolatelka proti tomuto názoru, zastávanému i Staubem-Piskem, vývodem, že prý názor odporuje všeobecné právní zásadě, že každý odpovídá za škodu, kterouž jinému přivodí svým zaviněním (§ 1295 obč. zák.). Odvolatelka přehlíží, že prvním předpokladem nároku na náhradu škody jest čin protiprávní (§ 1294 obč. zák.), kterýž v tomto případě mohl by nastati jen porušením povinnosti ze smlouvy mezi žalobkyní a žalovanou. Byla-li smlouva, jak první stolice správně zjistila, vázána podmínkou odkládací, nemohlo dojíti ku porušení smluvní povinnosti kulposním zmařením podmínky stranou žalovanou, nýbrž jedině zmařením obmyslným, v kterémžto případě by však nárok

na náhradu mohl býti odvozen jenom z právní zásady, vytčené v druhém odstavci §u 1295 obč. zák. (III. nov. § 154). Důsledkem toho prvá stolice právem shledala bezvýznamným tvrzení žalobkyně, že žalovaná zavinila nemožnost splnění smlouvy tím, že své dodavatelské firmě L. neposkytla slíbeného bankovního akreditivu, a nepřivodila tudíž vytýkané neúplnosti řízení neprovedením důkazu o tomto tvrzení. Rovněž neposoudila prvá stolice nesprávně věc po stránce právní ani výkladem dopisu ze dne 8. května 1924. Soud odvolací sdílí plně tento výklad a jest tudíž taktéž názoru, že jeho obsahem byl nárok žalobkyně i.a provisi učiněn závislým na perfekci obchodu. Ostatně i v případě, že by se obsah dopisu mohl považovati za nedosti výrazný, bylo by ho přece vyložiti v tomtéž smyslu žalované straně příznivém a to dle zásady právní vytčené v čl. 278 obch. zák. a §u 915 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Poněvadž v zásadě obě nižší stolice nárok žalobkyně důsledkem čl. 82 obch. zák. uznávají a to právem, záleží jedině na tom, byla-li v konkrétním případě ujednána odchylka od onoho pravidla, stanovícího splatnost provise hotovostí ujednaných obchodů. Obě nižší stolice shledaly na základě dopisu ze dne 8. května 1924, že úmyslem stran bylo zaplatiti ujednanou provisi teprve po skutečném dodání zboží, tedy až po realizaci ujednaných obchodů, a s tímto názorem nižších soudů jest jen souhlasiti. Že šlo skutečně o podmínku splatnosti provise, a nikoliv o pouhé poshovění placení, plyne jasně z věty, jež zní v prvopise onoho dopisu: »Für die Regulierung und Erfüllung des Vertrages wird englischerseits, wie üblich, eine Brokergarantie in Form des Delcredere gestellt, wofür die Gebühren in obigen 5% bereits enthalten sind.« Poněvadž jest provise anglických brokerů vedle 2% provise žalobkyně předmětem nároku zažalovaného, nebyla by ona značnější výše jinak dobře ospravedlnitelnou, než právě hladkou realizací oněch obchodů. Je-li však tomu tak, byl by nárok žalobkyně udržitelný jen tenkrát, kdyby bylo k nesplnění oněch ujednaných obchodů došlo dolosním chováním se žalované firmy p-odavatelské, směřující právě k tomu, by zmařen byl nárok sprostředkovatelu na odměnu. Dovolací soud nemá příčiny, odchýliti se v tom směru od obecného mínění (Staub-Pisko I. sv., 2. vyd. str. 291), přijatého oběma nižšími soudy a stačí již jen poukázati k tomu, že dolosní chování v první stolici žalobkyně tvrzeno nebylo. Pokus o to v stolici třetí dlužno jako nepřipustný dle §u 504 c. ř. s. odmítnouti. Arciť jest se ještě zabývati tvrzením dovolatelky, že žalovaná uznala její nárok dopisy ze dne 29. července a 15. září 1924. Nehledíc k tomu, že žalobkyně v odvolacím řízení toto tvrzení neopětovala a pomnutí jeho v důvodech rozsudku své stolice předmětem odvolacích důvodů výslovně neučinila, jest toliko podotknouti s hlediska právního posouzení věci, že z dopisů těch bezpodmínečné uznání onoho nároku vyčísti nelze. Jak v dopise ze dne 29. července tak zejména i v dopise ze dne 15. září 1924 činí žalovaná zřejmý rozdíl mezi nároky žalobkyně a nároky vlastními a projevuje toliko ochotu uplatniti je současně proti firmě L.

V druhém tom dopise slibuje pak žalovaná žalobkyni, že jí zašle obnos na ni připadající, jakmile ho soudně na firmě L. vymůže. Poněvadž tato možnost objektivně dosud vyloučena není, nelze v prozatímním zamítnutí žaloby shledati nesprávné právní posouzení věci.

Čís. 5179.

Rozhodl-li již soud pravoplatně o povolení exekučního prodeje zabavených věcí, nemůže své rozhodnutí změnití vzhledem k tomu, že zástavní právo vymáhajícího věřitele zaniklo projitím lhůty §u 256, odstavec druhý ex. ř.

(Rozh. ze dne 9. července 1925, R I 543/25.)

E x e k u č n í s o u d zamítl návrh vymáhající věřitelky, by byla povolena exekuce prodejem movitých věcí, nalézajících se v uschování dlužníka. **R e k u r s n í s o u d** zrušil napadené usnesení a nařídil prvému soudu, by v exekučním řízení pokračoval.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dle stavu spisů nabyla vymáhající věřitelka exekučního práva zástavního na movitostech povinného zabavením dne 17. října 1922 a bylo řízení prodejové k návrhu vymáhající věřitelky dle §u 200 čís. 3 ex. ř. usnesením exekučního soudu ze dne 3. listopadu 1922 po prvé a usnesením ze dne 5. září 1923 po druhé odloženo. Dne 14. března 1924, tedy po uplynutí jednorocní lhůty §u 256 odstavec druhý ex. ř. ode dne, kdy zabavení bylo vykonáno, podala vymáhající věřitelka znovu návrh na povolení exekučního prodeje zabavených movitostí a exekuční soud usnesením ze dne 15. března 1924 této žádosti vyhověl, povoliv vymáhající straně opětovný prodej zabavených předmětů. Toto usnesení bylo stranám řádně doručeno a vešlo v moc práva, ježto vůbec nebylo napadeno. Za tohoto stavu věci nebyl exekuční soud oprávněn, aby toto své usnesení, zvláště když již nabylo právní moci, dodatečně změnil tím, že usnesením ze dne 13. dubna 1925 návrh vymáhající strany na povolení prodeje zamítl s odůvodněním, že zástavní právo vymáhající věřitelky uhaslo projitím lhůty, stanovené v druhém odstavci §u 256 ex. ř., a to ani k návrhu stranv, jehož — jak vyplývá ze spisů — tu nebylo, ani z moci úřední. Neboť dle §u 78 ex. ř. a §u 425 c. ř. s. jest soud i v exekučním řízení svými usneseními vázán potud, pokud nejsou povahy toliko řízení upravující, neb nejde o výjimečné případy, uvedené v §u 522 c. ř. s., v nichž i onen jest zahrnut a v nichž může soud rekursu sám vyhověti, jež tedy předpokládají rekurs včas podaný, což na daný případ vůbec nedopadá. Měl-li povinný za to, že prodej byl povolen neprávem, bylo na něm, aby do usnesení prodej povolujícíhc včas podal stížnost na rekursní soud. Neučinil-li tak a usnesení to nabylo právní moci, nemohl již první soud sám o své újmě své pravoplatné usnesení změnití. Z téhož důvodu vymyká se ovšem ono usnesení nyní přezkumu a rozhodování